

บทที่ 7

บทสรุป และข้อเสนอแนะ

อุตสาหกรรมดอกไม้และต้นไม้มงคลเป็นอุตสาหกรรมส่งออกของไทยประเภทหนึ่ง ที่มีแนวโน้มในอนาคตที่ดี และมีอัตราการเจริญเติบโตในตลาดสูง ดอกไม้และต้นไม้มงคลของไทยสามารถกระจายเข้าสู่ตลาดต่างประเทศได้อย่างรวดเร็วและได้รับความนิยมสูง แม้ว่าจะมีประเทศคู่แข่งที่สำคัญ อันได้แก่ ฮอลแลนด์ และจีนครองตลาดอยู่ ทั้งนี้เพราะดอกไม้และต้นไม้มงคลของไทยมีข้อได้เปรียบทางด้านคุณภาพ ซึ่งมีความประณีต สีสรรสวยงามกว่าที่ผลิตจากประเทศอื่น โดยที่ราคาก็อยู่ในระดับที่ไม่แตกต่างกันมากนัก สำหรับสินค้าในประเภทเดียวกัน

ตลาดสำหรับดอกไม้และต้นไม้มงคลของไทยนั้นมี สหรัฐฯ เป็นตลาดที่ใหญ่ที่สุด รองลงมาได้แก่ประเทศทางทวีปยุโรป และเอเชีย โดยมีประเทศคู่แข่งสำคัญคือ จีน และฮ่องกง ซึ่งจีนเป็นคู่แข่งที่มีอัตราการเจริญเติบโตสูงมาก เนื่องจากมีปัจจัยส่งเสริมอยู่หลายประการ อย่างไรก็ตามมูลค่าการค้าที่เกิดขึ้นในตลาดโลกปัจจุบันนั้นยังเปิดโอกาสให้ไทยสามารถขยายตลาดเพิ่มขึ้นได้อีก

นอกจากนี้ไทยยังมีปัจจัยต่างๆ ที่ช่วยส่งเสริมให้การส่งออกเป็นไปได้ดีอีกอย่างเช่น การได้สิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากร จากหลายประเทศทำให้ผู้ซื้อจากไทยมีต้นทุนการนำเข้าต่ำลง จึงช่วยดึงดูดความสนใจให้ลูกค้าสั่งซื้อจากไทยมากขึ้น และยังประกอบกับความช่วยเหลือและส่งเสริมจากรัฐบาล ไม่ว่าจะเป็นคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน ซึ่งได้ให้สิทธิพิเศษหลายประการ การได้รับการชดเชยอากรนำเข้าวัตถุดิบตามมาตรา 19 ทวิ จากทางกรมศุลกากร รวมทั้งการช่วยเหลือส่งเสริมและประชาสัมพันธ์ของกรมพาณิชย์สัมพันธ์ ช่วยให้ผู้นำเข้าชาวต่างประเทศรู้จักดอกไม้และต้นไม้มงคลของไทยมากขึ้น

อย่างไรก็ดี ก็ยังมีจุดอ่อนต่าง ๆ ในการทำให้การส่งออกดอกไม้ และต้นไม้มงคลของไทยไม่ราบรื่นและเจาะเข้าตลาดได้ดีเท่าที่ควร แม้จะมีข้อได้เปรียบสำคัญต่าง ๆ ดังได้กล่าวถึงข้างต้น ซึ่งถ้าได้มีการพัฒนาแก้ไข และปรับปรุงจุดอ่อนเหล่านี้ได้ก็จะทำให้การส่งออกดอกไม้และต้นไม้มงคลของไทยเติบโตได้อีกมากในอนาคต

ข้อเสนอแนะในการพัฒนาและปรับปรุง

ทางด้านตัวผลิตภัณฑ์ ส่วนสำคัญที่มีอิทธิพลต่อทางด้านตัวผลิตภัณฑ์ได้แก่

ก. การคืนอากรนำเข้าวัตถุดิบ (ตามมาตรา 19 ทวิ) ซึ่งในปัจจุบันการคืนอากรนั้นยังได้ไม่เร็วเท่าที่ควร โดยต้องใช้เวลาอย่างน้อยประมาณ 1 - 2 เดือน และเวลาในช่วงนี้ทำให้ต้องใช้จ่ายเงินทุนเวียนมากขึ้น ถ้ามูลค่าสินค้าที่ส่งออกสูง อย่างไรก็ตาม ระยะเวลาที่ใช้นี้ก็ได้รับการปรับปรุงให้ดีขึ้นแล้วจากเดิมที่ต้องใช้เวลามากกว่า 6 เดือนขึ้นไป สำหรับอุปสรรค หรือจุดอ่อนทางด้านนี้ควรจะได้รับการพัฒนาและปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น เพื่อให้การคืนอากรทำได้เร็วขึ้น ทำให้ผู้ส่งออกมีเงินทุนเวียนมากขึ้น มีโอกาส นำเงินทุนเวียนมาปรับปรุงกิจการให้ดีขึ้นได้ การปรับปรุงพัฒนาทางด้านนี้สามารถทำได้โดยการเพิ่มบุคลากร หรือนำเทคโนโลยีสมัยใหม่ เข้ามาใช้ในการช่วยพัฒนาทางด้านนี้ได้เร็วขึ้น เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ อันจะทำให้ขั้นตอนการทำงานเป็นไปได้อย่างรวดเร็วขึ้น

ข. การพึ่งพาวัตถุดิบจากต่างประเทศ ซึ่งโดยมากวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตดอกไม้ และต้นไม้ประดิษฐ์ ถึงร้อยละ 80 ต้องนำเข้ามาจากต่างประเทศ และโดยมากประเทศที่เป็นแหล่งของวัตถุดิบเหล่านี้ของไทยมักเป็นประเทศคู่แข่งที่สำคัญของการส่งออกดอกไม้และต้นไม้ประดิษฐ์ของไทย เช่น ฮองกง ไต้หวัน ญี่ปุ่น และเกาหลี เป็นต้น ทำให้เกิดข้อเสียเปรียบแก่ผู้ผลิตของไทยทางด้านต้นทุนการผลิตที่สูงกว่าประเทศคู่แข่งขึ้น อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันยังไม่สามารถหาวัตถุดิบจากภายในประเทศมาทดแทน วัตถุดิบที่นำเข้ามาจากต่างประเทศเหล่านี้ได้ เพราะคุณภาพของวัตถุดิบที่ผลิตได้ในประเทศไม่เพียงพอ แนวทางที่ควรจะได้แก้ไขคือการขยายขอบเขตของผลิตภัณฑ์ (Product Range) ให้เพิ่มขึ้น ซึ่งสามารถใช้วัตถุดิบอื่น ๆ ที่ผลิตได้ในประเทศทดแทนให้ได้ ได้แก่ ผ้าฝ้าย กระดาษสา และผ้าบางชนิดที่ผลิตได้ในประเทศ ซึ่งจะเป็นการก่อให้เกิดอุตสาหกรรมใหม่ๆ ขึ้นมา และทำให้มีการหมุนเวียนของเงินตราอยู่ภายในประเทศ ไม่รั่วไหลไปนอกประเทศอีกด้วย ขณะเดียวกันก็เป็นการก่อให้เกิดผลิตภัณฑ์ในรูปแบบใหม่ ๆ ซึ่งอาจได้รับความนิยมในตลาดได้

สำหรับวัตถุดิบในการผลิตที่ใช้เป็นจำนวนมากในปัจจุบันได้แก่ เม็ดพลาสติกและผ้าใยสังเคราะห์ เม็ดพลาสติกที่นำเข้ามาใช้ในการผลิตนั้นเป็นเม็ดพลาสติกชนิดคุณภาพดีกว่าที่ผลิตได้ในประเทศเมื่อนำมาฉีดเป็นลำต้น และกิ่งก้าน รวมทั้งก้านดอกจะไม่แตกง่ายหรือเปราะ ในด้านนี้ควรพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพของเม็ดพลาสติกที่ผลิตในประเทศให้มีคุณภาพดีขึ้นพอที่จะทดแทนเม็ดพลาสติกจากต่างประเทศได้ และผลิตภัณฑ์ดอกไม้และต้นไม้ประดิษฐ์ที่ผลิตออกมามีคุณภาพเท่าเทียมกัน โดยไม่ให้ราคาขายของเม็ดพลาสติกสูงเกินไปโดยไม่จำเป็น เพราะในสภาพปัจจุบันเม็ดพลาสติกที่นำเข้ามาจะราคาสูงกว่าเม็ดพลาสติกที่ผลิตในประเทศ ในขณะที่ไทยสามารถผลิตก๊าซธรรมชาติ ซึ่งเป็นวัตถุดิบในการผลิตเม็ดพลาสติกได้เอง ทางด้านผ้าใยสังเคราะห์ หรือผ้าชนิดอื่น ๆ ที่ใช้ผลิตดอกไม้และต้นไม้

ประดิษฐ์ในปัจจุบันก็ยังคงต้องนำเข้าอยู่ แม้จะมีโรงงานทอผ้าจำนวนมากในไทย แต่ราคากลับสูงกว่า และคุณภาพด้อยกว่าผ้าที่นำเข้า จึงควรรหาทางผลิตผ้าที่คุณภาพดีทัดเทียมกัน และราคาถูกกว่าผ้าที่นำเข้า มาทดแทน อันจะช่วยลดต้นทุนในการผลิต และเพิ่มความสามารถในการแข่งขันให้กับผู้ส่งออก ดอกไม้และต้นไม้ประดิษฐ์ของไทยอีกด้วย

ค. การควบคุมคุณภาพ ดอกไม้และต้นไม้ประดิษฐ์ของไทยมีชื่อเสียงดีในด้านคุณภาพ ทั้งนี้เนื่องจากคนไทยมีความสามารถพิเศษในด้านความประณีต ทำให้สินค้าที่ได้มีคุณภาพดี อย่างไรก็ตามก็ยังมีผู้ส่งออกบางรายที่ยังคงส่งสินค้าคุณภาพไม่ดีออกสู่ตลาด ซึ่งมีผลต่อความเชื่อถือในผลิตภัณฑ์ของลูกค้าให้เสียไปได้ ผู้ส่งออกทั้งหลายจึงควรให้ความสนใจและคอยตรวจสอบสภาพของสินค้าที่ส่งออกเสมอ ๆ ให้มีคุณภาพดีตามที่ตกลงกับลูกค้า ซึ่งจะมีผลต่อตลาดโดยรวมของผู้ส่งออกดอกไม้และต้นไม้ประดิษฐ์ของไทยด้วย

ง. ระยะเวลาการส่งมอบ ประเทศไทยได้เปรียบฮ่องกง ไต้หวัน และฟิลิปปินส์ ทางด้านต้นทุนค่าแรง และเสียเปรียบจีนในด้านต้นทุนการผลิตซึ่งรวมทั้งค่าแรงและวัตถุดิบ แต่ไทยได้เปรียบจีนทางด้านระยะเวลาการส่งมอบ ซึ่งใช้เวลาน้อยกว่ามาก และมักตรงตามที่ตกลงกันไว้กับลูกค้า ในขณะที่จีนต้องใช้เวลานานมากกว่าจะส่งมอบและไม่แน่นอน สินค้าในแต่ละงวดบางที่อาจใช้เวลาถึง 6 เดือนทำให้ลูกค้าในต่างประเทศไม่มีสินค้าที่จะขาย จึงหันมาติดต่อกับผู้ผลิตของไทย ดังนั้นจึงควรให้ความสนใจในการส่งมอบสินค้าให้เร็ว และตรงกับที่ตกลงไว้กับลูกค้าด้วย

ทางด้านราคา ดอกไม้และต้นไม้ประดิษฐ์ในปัจจุบันมีการแข่งขันในด้านราคากันสูงมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งดอกไม้ประดิษฐ์จากฮ่องกงและจีนซึ่งมีราคาถูก ฮ่องกงเป็นประเทศที่ผลิตดอกไม้และต้นไม้ประดิษฐ์มานาน มีเทคโนโลยีที่ก้าวหน้า ทำให้ต้นทุนในการผลิตต่ำกว่าจึงให้สามารถตั้งราคาได้ต่ำกว่าไทย และประกอบกับค่าระวางเรือที่ใช้ในการขนส่งไปยังประเทศนำเข้าที่สำคัญ เช่น ตลาดสหรัฐอเมริกาจะถูกกว่าไทยด้วย ทำให้ต้นทุนสินค้าใกล้เคียงหรือต่ำกว่าไทย แต่เนื่องจากไทยได้รับสิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรทำให้ผู้นำเข้าสินค้าจากไทยได้รับการยกเว้นอากรนำเข้าหรือเสียอากรในอัตราที่ต่ำกว่า ทำให้ต้นทุนนำเข้าโดยรวมต่ำกว่าประเทศคู่แข่งจึงทำให้ดอกไม้และต้นไม้ประดิษฐ์ของไทยมีโอกาสแข่งขันกับประเทศอื่นๆ ได้ส่วนทางด้านสินค้าจากจีนแม้จะมีราคาถูกกว่าไทยก็ตาม แต่คุณภาพ ความประณีตและสีสรรยังเสียเปรียบไทยอยู่ ดังนั้นแม้จะมีราคาที่ต่ำกว่าแต่ก็ยังไม่สามารถดึงดูดลูกค้ามาได้เต็มที่เพราะคุณภาพยังไม่ดีพอ อย่างไรก็ตามได้มีชาวฮ่องกงและไต้หวันจำนวนมากหันไปลงทุนในประเทศจีน ทำให้มีการนำวิทยาการในการผลิตดอกไม้และต้นไม้ประดิษฐ์ให้มีความดีขึ้นด้วย ในอนาคต ดอกไม้และต้นไม้ประดิษฐ์จากจีนก็ย่อมมีโอกาสพัฒนาคุณภาพให้ดีขึ้นด้วย อันจะทำให้ความสามารถในการแข่งขันด้านราคาของไทยลดน้อยลงไปอีก ไทยจึงควรหันมาให้ความสนใจในการลดต้นทุนการผลิตลงด้วย เช่น ทางด้านวัตถุดิบที่มีราคาสูงถ้าไทยสามารถผลิตได้เองในราคาถูกก็ลดต้นทุนการผลิตลงได้อีก

ทางด้านตลาดและช่องทางการจัดจำหน่าย

ในปัจจุบันตลาดนำเข้าดอกไม้อะดิษฐานคือประเทศไทยซึ่งไทยส่งไปจำหน่ายประมาณถึงร้อยละ 80 ของมูลค่าส่งออกดอกไม้และต้นไม้อะดิษฐานที่ไทยส่งออกไปทั่วโลก ไทยก็มีประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นตลาดใหญ่ที่สุดเช่นกัน ก่อให้เกิดการพึ่งพาสถานนี้เพียงตลาดเดียว ซึ่งในอนาคตอาจมีปัญหาเมื่อประเทศสหรัฐมีข้อเรียกร้องต่างๆ เพื่อเจรจาต่อรอง การดำเนินการอย่างไรระหว่างรัฐบาลของทั้งสองประเทศย่อมมีผลกระทบต่อ การส่งออกดอกไม้และต้นไม้อะดิษฐานของไทยไปยังสหรัฐด้วย ดังนั้นจุดอ่อนข้อนี้จึงควรแก้ไขโดยพยายามกระจายตลาดต่างประเทศไปยังประเทศอื่นๆ ให้มากที่สุด อันจะทำให้การพึ่งพาสถานนี้ลดน้อยลง และถ้ามีการส่งเสริมการจำหน่ายไปยังประเทศอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็นประเทศทางทวีปยุโรป หรือทวีปเอเชีย ก็จะทำให้มูลค่าการส่งออกของไทยเพิ่มขึ้นได้อีกมากด้วย

ทางการส่งเสริมการส่งออก

การส่งเสริมการส่งออกที่ทำกันอยู่ในปัจจุบันก็ได้แก่การเข้าร่วมงานแสดงสินค้า การจัดคณะผู้แทนทางการค้า และการเดินทางไปเจาะตลาดด้วยตนเอง ซึ่งนอกจากวิธีการทั้ง 3 อย่างนี้แล้ว ยังสามารถทำได้โดยการลงโฆษณาในหนังสือหรือสิ่งตีพิมพ์ในต่างประเทศ การจัดส่งแคตตาล็อกหรือแผ่นปลิวโฆษณาไปยังลูกค้าต่างประเทศ รวมทั้งการจัดส่งตัวอย่างจะเป็นการส่งเสริมการส่งออกที่ดีวิธีหนึ่ง

นอกจากนี้ยังมีจุดอ่อนอีกอย่างหนึ่งที่ทำให้การส่งออกดอกไม้และต้นไม้อะดิษฐาน เป็นไปได้อย่างไม่ราบรื่น ได้แก่ การขาดแคลนตู้บรรจุสินค้า (Container) เนื่องจากสินค้าที่ส่งออกมีปริมาณที่มากกว่าสินค้านำเข้า ทำให้ตู้ไม่พอต่อการหมุนเวียนมาใช้ เมื่อถึงกำหนดส่งมอบสินค้าผู้ส่งออกบางรายไม่สามารถหาตู้ได้ หรือหาได้ยากจึงควรที่ทางบริษัทเรือจะหาตู้สำรองไว้สำหรับการขยายตัวในการส่งออกให้พอเพียงต่อปริมาณสินค้าที่จะส่งออก แต่ก็ต้องไม่ทำให้เกิดค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นแก่ผู้ส่งออกด้วย อันจะทำให้ต้นทุนในการส่งออกของดอกไม้และต้นไม้อะดิษฐานไม่สูงเกินไป

จากผลของแบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้ยังสรุปความคิดเห็นของผู้ส่งออกได้ว่า ราคาถูกนั้นมีความสำคัญเท่ากับคุณภาพดีในการส่งออกดอกไม้และต้นไม้อะดิษฐาน และปัญหาสำคัญในอุตสาหกรรมนี้คือการขาดแคลนช่างฝีมือ ซึ่งผู้ผลิตก็แก้ปัญหาโดยการผลิตล่วงเวลา ปัญหาอื่นๆ ที่พบก็คือวัตถุดิบที่ต้องนำเข้าจากต่างประเทศมากถึงร้อยละ 80 ของต้นทุนทั้งหมด และปัญหาที่พบอีกอย่างคือ ความล่าช้าในการติดต่อกับหน่วยงานราชการ ซึ่งถ้าแก้ไขปัญหานี้ได้ก็จะทำให้อุตสาหกรรมส่งออกดอกไม้และต้นไม้อะดิษฐานมีการพัฒนาได้อีกมาก

ผลของการวิจัยในครั้งนี้จะช่วยเป็นแนวทางให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้ทราบถึงสภาวะแวดล้อมต่างๆ ทั้งภายในประเทศ และภายนอกประเทศ รวมถึงปัญหาต่างๆ เพื่อให้มีการพัฒนาอุตสาหกรรมนี้